

EU I ØKONOMISKE OG POLITISKE KRISER – ÅRSAGER OG UDVEJE

**Seminar på Professionshøjskolen Metropol, Tagensvej 18, Bygning C, 2200 København N.
fredag den 22. september 2017, kl. 09:00 – 15:30**

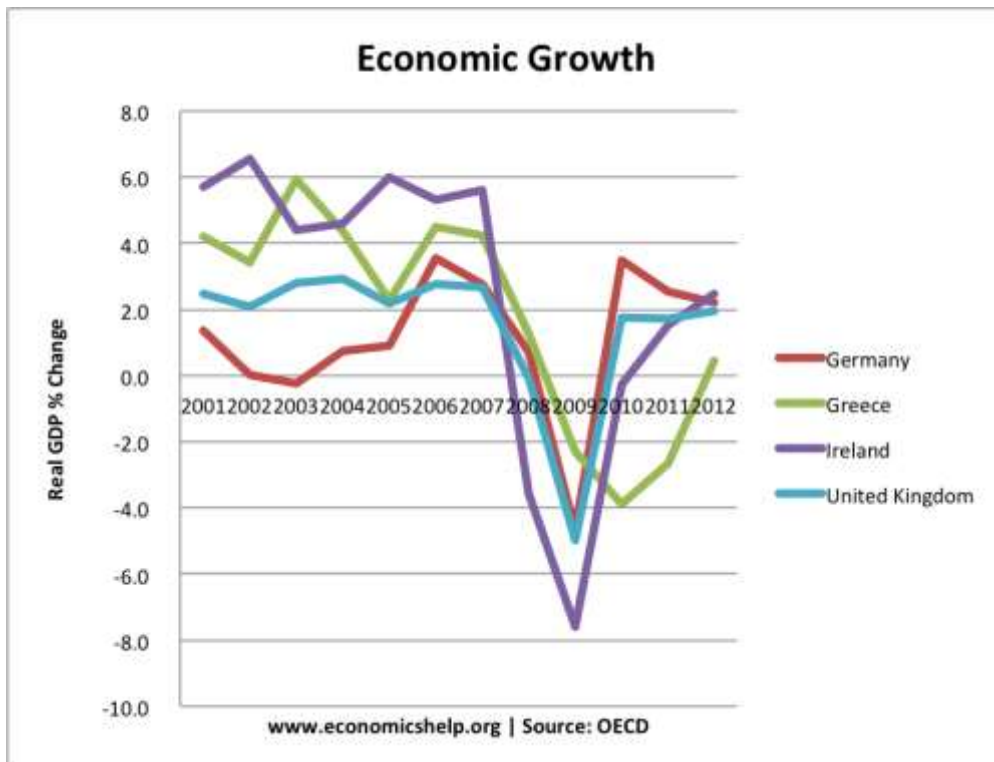
Arrangeret af Netværk for Økonomisk Politisk Debat (NETØK)

NETOEK.DK

EU's økonomiske og monetære union blev formuleret i 1992 og resulterede i indførelsen af Euroen pr. 1. 1. 1999. Vækst- og stabilitetspagten blev formuleret i 1997 og har som kernekrav, at det offentlige kun må ha' maksimalt 3 % underskud på dets budget og maksimalt 60 % af BNP som offentlig gæld.

I de første år frem til den globale finanskrisen brød ud i USA i 2007 fremstod den økonomiske udvikling i EU som en rimelig succes. Tyskland havde problemer, men disse fremstod ikke som EU's problemer, snarere som en konsekvens af den tyske genforening i 1990. Naturligvis påvirkede den tyske situation de øvrige EU lande, fordi det nu genforenede Tyskland rummede 25 % af EU's befolkning og op mod 1/3 af den samlede EU økonomi målt ved BNP. Den tyske regering og parlament gennemførte en strammingspolitik med Hartz IV som den mest markante rettet mod arbejdsløshedsunderstøttelsen. Den trådte i kraft pr. 1. januar 2005.

Med finanskrisens gennembrud i EU området i løbet af 2008 og dens videre udvikling ind i en regulær økonomisk krise i de efterfølgende år, har vi set, at den økonomiske vækst, der var nogenlunde ensartet og konvergent før 2008, er blevet meget forskelligartet med et lav- og undertiden minusvækst sydeuropæisk område på den ene side og et relativt højvækstområde i Nordeuropa på den anden side. Men dog stadig væk med lavere vækstrater end i årene op mod 2008. Mere akut har de finansielle herunder statsfinansielle forhold for sydeuropæiske lande været med Grækenland som det mest ekstreme case.

I litteraturen gives der ret så forskellige bud på situationen og dens forklaring. En opdeling af forklaringerne kan være i to hovedtyper:

- 1) Finansielle forklaringer
- 2) Reale forklaringer

Det skal dog understreges, at de fleste forklaringer rummer elementer fra begge sider. Så det er vægtfordelingen snarere end enten-eller-forklaringer vi som oftest støder på.

En *finansiell* forklaring kan være én hvor gæld m.v. sættes i centrum¹. Gælden er stor og voksende i forhold til BNP. Der er ingen lender of last resort på EU eller Eurozone niveau. Når eksempelvis byggeprojektejere ikke kan tilbagebetale deres lån til bankerne trues disse af betalingsstandsning. Som hovedregel går de nationale stater ind og garanterer hovedparten af de personlige indskud i bankerne. Argumentet er, at undladelse heraf vil føre til et run på banken, som vil tømme den for penge, hvilket vil ryste tilliden til banksystemet som helhed. En sådan alvorlig svækkelse af kreditrelationerne vil derefter få realøkonomiske konsekvenser, fordi såvel investeringer som løbende drift kræver kredit.

En *real* forklaring kan være én, der understreger strukturelle forskelle mellem EU's nordlige lande vis-a-vis de sydlige lande i henseende til et Sydeuropa, der har en relativt betydningsfuld produktion til hjemmemarkedet mod et Nordeuropa, der i højere grad er eksportorienteret². Omkostnings- og prisforhold også i forhold til ikke-Euro lande bliver betydningsfulde for de

¹ <http://www.economicshelp.org/blog/3806/economics/euro-debt-crisis-explained/>

² http://pubman.mpdl.mpg.de/pubman/item/escidoc:2385226:2/component/escidoc:2385223/mpifg_dp16_15.pdf

nordeuropæiske lande. De sydeuropæiske lande har også hensyn at ta' til deres konkurrenceevne, men har nok mere interesse i at opretholde efterspørgslen i hele EU, blandt andet af hensyn til deres turisme og deres hjemmemarkedsindustri.

En del af diskussion omkring Eurokrisen føres i termer om Euroområdet som et såkaldt *optimalt valutaområde*. Pointen er, at et optimalt valutaområde forudsætter, at den økonomiske struktur skal være så ensartet, at eksogene stød rammer nogenlunde ens i alle dele af området. Hvis en del af området udvinder olie mens andre dele importerer olie, så vil et stærkt prishop for olie indlysende ramme meget forskellig artet. Eller en del af området mister store eksportmarkeder som Finland gjorde det med ex-Sovjetunionen, mens de andre dele gjorde det i langt mindre grad (at dette skete før Eurokonstruktionen blev skabt er ligegyldigt, fordi princippet stadigvæk vil være en mulighed jf. den amerikanske præsident Trumps trusler med importrestriktioner som våben).

PROGRAM

09:00 - 09:10: Velkomst, *Jørgen Lindgaard Pedersen* formand for NETØK

09:10 - 09:40: Økonomiske problemer i EU og især i den Økonomiske og Monetære Union (Euroen), *Christen Sørensen*, tidligere overvismand, professor emeritus ved SDU

09:40 -10:10: Debat om Christen Sørensens oplæg

10:10 -10:20: Kaffepause

10:20 -10:50: Politiske problemer i EU, *Jens-Peter Bonde*, tidligere medlem af Europa-Parlamentet

10:50 -11:20: Debat om Jens-Peter Bondes oplæg

11:20 -11:50: Stagnerende erhvervsinvesteringer i EU og Danmark siden 2007/08, *Steen Jakobsen*, cheføkonom i Saxo Bank

11:50 -12:20: Debat om Steen Jakobsens oplæg

12:20 -13:10: Frokost

13:10 -13:40: Euroens fremtid – sammenbrud, to forskellige eurozoner, business as usual? *Jacob Graven*, cheføkonom i Sydbank

13:40 -14:10: Euroens fremtid – sammenbrud, to forskellige eurozoner, business as usual? *Jesper Jespersen*, professor ved Roskilde Universitet

14:10 -14:20: Kaffepause

14:20 -15:20: Debat om oplæggene fra Jacob Graven og Jesper Jespersen

15:20 -15:30: Afslutning, *Jørgen Lindgaard Pedersen*

Tilmelding: Jørgen Lindgaard Pedersen, jlpe@dtu.dk senest fredag den 15. september kl. 13:00

Deltagergebyr:

Medlemmer: gratis

Ikke-medlemmer: kr. 75

Frokost, inkl. kaffe, the, vand:

Alle: kr. 50,00

Indbetaling, mrk. Deltagergebyr og/eller frokost til bank:

Reg.nr.: 5366

Konto nr.: 245829